

**ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ФАКУЛЬТЕТ № 4**

**КАФЕДРА ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН  
ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**ЮРИДИЧНА КОМПАРАТИВІСТИКА**

Галузь знань        08 «Право»  
Спеціальність    081 «Право»  
Освітній рівень   другий (магістерський)  
Освітньо-професійна програма Право  
Шифр за ОПП: ОК 5

Мова навчання: українська

**Кропивницький – 2024**

Розробник:

**ВАСИЛЬЄВ Сергій**, завідувач кафедри господарсько-правових дисциплін та економічної безпеки факультету № 4 ДонДУВС, к.ю.н.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри державно-правових дисциплін та публічного управління.

Протокол № 13 від «17» червня 2024 р.

**Т.в.о. завідувача кафедри**

**Ганна КОНАРЄВА**

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми Право «12» серпня 2024 року

**Гарант ОПП**

**Тетяна КОЛЕСНИК**

**Лист оновлення та перезатвердження  
робочої програми навчальної дисципліни**

| Навчальний рік | Дата засідання<br>кафедри –<br>розробника РПНД | Номер протоколу | Підпис завідувача |
|----------------|------------------------------------------------|-----------------|-------------------|
|                |                                                |                 |                   |
|                |                                                |                 |                   |
|                |                                                |                 |                   |

## 1. ВСТУП

### 1.1. Опис навчальної дисципліни

| Найменування показників       | Характеристика навчальної дисципліни |              |
|-------------------------------|--------------------------------------|--------------|
|                               | денна форма навчання                 | заочна форма |
| Мова навчання:                | українська                           |              |
| Статус навчальної дисципліни: | обов'язкова                          |              |
| Кількість кредитів:           | 3                                    |              |
| Загальна кількість годин:     | 90                                   |              |
| Модулів:                      | 1                                    |              |
| Змістових модулів:            | 1                                    |              |
| Рік підготовки:               | 1-й                                  | 1-й          |
| Семестр:                      | 1-й                                  | 1-й          |
| Лекції:                       | 14 годин                             | 4 години     |
| Семінарські:                  | 26 годин                             | 12 годин     |
| Практичні:                    | -                                    | -            |
| Самостійна робота:            | 50 годин                             | 74 годин     |
| Індивідуальні завдання        | не передбачено                       |              |
| Підсумковий семестровий       | залік                                |              |
| Співвідношення кількості      | 1:3                                  | 1:4          |

### 1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни:

**Метою дисципліни є:** формування у здобувачів освіти системного, порівняльно-правового мислення та комплексу спеціальних знань щодо теоретичних засад, методології і сучасних напрямів розвитку юридичної компаративістики, на основі опанування ключових підходів до порівняння правових систем, здатності виокремлювати спільні та відмінні риси правових інститутів, оцінювати їх юридичну природу, ефективність та особливості функціонування в різних правових сім'ях, а також виявляти тенденції гармонізації й конвергенції правового регулювання в умовах євроінтеграційних процесів і глобалізації.

**Завданням дисципліни є вміння:**

– виокремлювати на основі здобутих теоретичних знань проблемні аспекти становлення, розвитку та функціонування правових систем світу, зокрема вивчати й розуміти основні поняття, категорії та методи юридичної компаративістики;

- опрацьовувати наукові джерела, аналітичні матеріали, міжнародні акти та порівняльно-правові дослідження для ефективного засвоєння теоретичного матеріалу;
- визначати тенденції розвитку правових систем, напрями гармонізації, уніфікації та конвергенції правових норм у різних правових сім'ях, а також шляхи удосконалення національного законодавства з урахуванням порівняльно-правового аналізу;
- використовувати теоретичні знання з компаративістики для аналізу інститутів національного та міжнародного права та застосовувати результати цього аналізу у практичній діяльності;
- застосовувати інноваційні компаративні підходи та методи для вирішення професійних завдань у сфері права, враховуючи євроінтеграційні процеси та глобальні правові трансформації.

### 1.3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна є вихідною. Компетентності, сформовані під час її вивчення, в подальшому будуть використовуватися в опануванні таких освітніх компонент: «Міжнародне кримінальне право», «Міжнародне приватне право», «Нормотворча діяльність».

## 2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

|                                                                                                                                                                               | ПРН 2 | ПРН 10 | ПРН 12 | ПРН16 | ПРН 19 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|--------|--------|-------|--------|
| Знати історичні етапи становлення та розвитку юридичної компаративістики як галузі правової науки; предмет, завдання та методологічні засади порівняльно-правових досліджень. |       | +      | +      |       |        |
| Знати основні підходи до класифікації правових систем сучасності, критерії та ознаки правових сімей.                                                                          | +     |        |        |       | +      |
| Знати форми взаємодії сучасних правових систем, механізми впливу міжнародного права на національні правопорядки                                                               |       | +      |        |       | +      |
| Вміти застосовувати методи порівняльно-правового аналізу для виявлення спільних і відмінних рис правових систем світу                                                         | +     |        | +      |       |        |

|                                                                                                                                                                          |  |   |  |   |   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---|--|---|---|
| Вміти інтерпретувати норми права з урахуванням компаративістського підходу та правових традицій інших країн                                                              |  | + |  | + |   |
| Вміти оцінювати вплив міжнародного права на національні правові системи та визначати шляхи гармонізації законодавства України з європейськими й міжнародними стандартами |  |   |  | + | + |
| Вміти використовувати результати порівняльно-правових досліджень у процесі наукової, нормотворчої та правозастосовної діяльності                                         |  | + |  |   | + |

### 3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

| Назви змістових модулів і тем                                                                                          | Кількість годин |              |     |     |    |              |              |     |     |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------------|-----|-----|----|--------------|--------------|-----|-----|----|
|                                                                                                                        | денна форма     |              |     |     |    | заочна форма |              |     |     |    |
|                                                                                                                        | усього          | у тому числі |     |     |    | усього       | у тому числі |     |     |    |
|                                                                                                                        |                 | л            | п/с | інд | ср |              | л            | п/с | інд | ср |
| 1                                                                                                                      | 2               | 3            | 4   | 5   | 6  | 7            | 9            | 10  | 12  | 13 |
| <b>Модуль 1</b>                                                                                                        |                 |              |     |     |    |              |              |     |     |    |
| <b>Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади юридичної компаративістики. Правові системи світу</b>            |                 |              |     |     |    |              |              |     |     |    |
| <b>Тема 1.</b> Юридична компаративістика історія становлення, предмет, методологія                                     | 12              | 2            | 2   | -   | 8  | 12           |              | 2   | -   | 10 |
| <b>Тема 2.</b> Класифікація правових систем сучасності.                                                                | 13              | 2            | 4   | -   | 7  | 13           | 2            | -   | -   | 11 |
| <b>Тема 3.</b> Правові типи традиційного (релігійно-звичаєвого) права.                                                 | 13              | 2            | 4   | -   | 7  | 13           | -            | 2   | -   | 11 |
| <b>Тема 4.</b> Романо-германська правова сім'я.                                                                        | 13              | 2            | 4   | -   | 7  | 13           | 2            | 2   | -   | 9  |
| <b>Тема 5.</b> Англо-американська правова сім'я                                                                        | 13              | 2            | 4   | -   | 7  | 13           | -            | 2   | -   | 11 |
| <b>Тема 6.</b> Змішані правові системи.                                                                                | 13              | 2            | 4   | -   | 7  | 13           | -            | 2   | -   | 11 |
| <b>Тема 7..</b> Взаємодія сучасних правових систем. Співвідношення міжнародного права і внутрішнього права країн світу | 13              | 2            | 4   | -   | 7  | 13           | -            | 2   | -   | 11 |

|                               |    |    |    |   |    |    |   |    |   |    |
|-------------------------------|----|----|----|---|----|----|---|----|---|----|
| Разом за змістовим модулем 1. | 90 | 14 | 26 | - | 50 | 90 | 4 | 12 | - | 74 |
| <b>Усього годин</b>           | 90 | 14 | 26 | - | 50 | 90 | 4 | 12 | - | 74 |

## **4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

### **МОДУЛЬ 1.**

#### **Змістовий модуль 1. «ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЮРИДИЧНОЇ КОМПАРАТИВІСТИКИ. ПРАВОВІ СИСТЕМИ СВІТУ».**

##### **Тема 1. Юридична компаративістика: історія становлення, предмет та методологія.**

Юридична компаративістика як особлива галузь правового знання. Етимологічне засвоєння «юридичної компаративістики». Застосування порівняльних досліджень в період античності та середньовіччя. Роль італійських, німецьких та французьких університетів XVIV–XVIII ст. у забезпеченні передумов становлення юридичної компаративістики. Загальні тенденції сучасних компаративістських досліджень. Концепції порівняльного правознавства.

Проблеми визначення статусу «юридична компаративістика». Дискусія про природу юридичної компаративістики: самостійна наука, метод пізнання права, допоміжна наукова дисципліна в рамках загальної теорії права.

Поняття і проблема визначення навчальної дисципліни юридична компаративістика. Різноманітність підходів до його визначення. Зміст навчальної дисципліни юридична компаративістика. Об'єкт навчальної дисципліни юридична компаративістика. Співвідношення предмета й об'єкта навчальної дисципліни юридична компаративістика.

Принципи юридичної компаративістики. Їх особливості і види. Принцип порівняння правових явищ, інститутів і установ. Повне й обмежене (часткове) порівняння. Внутрішньотипове і міжтипове порівняння. Проведення порівняльно-правових досліджень на мікро- і макрорівнях. Особливості «синхронного» і «бінарного» порівняльного аналізу правових явищ, інститутів і установ.

##### **Тема 2. Класифікація правових систем сучасності.**

Поняття правової системи як елемента суспільної системи. Правова система: поняття, ознаки, структура. Характеристика елементів національної правової системи. Ознаки національної правової системи. Співвідношення категорій «національна правова система» і «система права». Багатоманітність визначень поняття «національна правова система». Аналіз різноманіття загальнотеоретичних визначень структури національної правової системи. Методологічне значення правової системи. Методика дослідження національних правових систем.

Множинність правових систем. Необхідність класифікації правових систем. Правова сім'я. Сутність категорії «правова сім'я». Проблема критеріїв

класифікації правових систем. Класифікація національних правових систем у правовій сім'ї згідно з французькою школою юридичної компаративістики. Підходи німецьких компаративістів до об'єднання національних правових систем в «правові кола». Джерела (форми) права як юридична категорія і критерій формування правових сімей. Ієрархія джерел права в різних правових сім'ях. Співвідношення звичаю і права в різних правових сім'ях. Роль законодавства як джерела права правових сімей.

### **Тема 3. Правові типи традиційного (релігійно-звичаєвого) права.**

Традиційне право: історія виникнення, становлення та розвитку. Основні риси традиційного права.

Історичні мови, джерела та структура мусульманського права. Концепція держави. Концепція прав людини.

Індуське право. Індуська доктрина, джерела та особливості юридичної діяльності. Сучасний стан індуського права.

Китайське право: доктрина, структура, джерела і розвиток після другої світової війни.

Іудейське(єврейське) право. Джерела.

Канонічне (церковне) право. Виникнення та розвиток. Вплив канонічного права на розвиток сучасних правових систем Заходу.

### **Тема 4. Романо-германська правова сім'я**

Поняття та характеристика романо-германської правової сім'ї. Етапи становлення і розвитку романо-германської правової сім'ї. Історичні умови формування і розвитку романо-германського права. Соціально-економічні та культурні передумови виникнення романо-германської правової сім'ї.

Значення рецепції римського права у формуванні романо-германського права. Географія поширення романо-германської правової сім'ї. Особливості романо-германського права.

Джерела романо-германського права: закон, підзаконний акт, правовий звичай, судова практика, рішення конституційного суду, загальні принципи права, правова доктрина.

Структура романо-германського права: публічне право і приватне право. Галузева класифікація структури романо-германського права.

Загальнотеоретична характеристика романської та германської правової підсистеми. Романська група: правові системи Франції, Італії, Іспанії, Бельгії, Люксембургу, Голландії. Французьке право – модель французької правової групи. Германська група: правові системи ФРН, Австрії, Швейцарії та інші. Право ФРН – модель німецької правової групи. Ідентифікаційні ознаки правової системи України з романо-германським типом права.

Судова система в романо-германській правовій сім'ї. Особливості судової системи романо-германської правової сім'ї.

### **Тема 5. Англо-американська правова сім'я.**

Загальна характеристика англо-американської правової сім'ї. Особливості англо-американської правової сім'ї. Основні етапи розвитку англійської правової системи. Виникнення та реформування загального права. Загальне право: поняття та особливості. Право справедливості та його співвідношення із загальним правом.

Поняття та види джерел англо-американського права. Прецедент як джерело права в сім'ї англо-американського права. Закон як джерело права в сім'ї англо-американського права. Делеговане законодавство, сім'ї англо-американського права. Звичай в англо-американському праві. Інші джерела англо-американського права.

Формування правової системи США. Сучасна правова система США. Сучасна правова система Співдружності Націй.

### **Тема 6. Змішані правові системи.**

Поняття і ознаки змішаної правової сім'ї. Загальна характеристика скандинавської правової сім'ї. Історія розвитку скандинавської правової сім'ї. Загальна характеристика джерел скандинавського права

Загальна характеристика латиноамериканської правової сім'ї. Історія розвитку латиноамериканської правової сім'ї. Загальна характеристика джерел права латиноамериканських країн.

Поняття і ознаки змішаної правової системи. Загальна характеристика правових систем Ізраїлю та ПАР.

### **Тема 7. Взаємодія сучасних правових систем. Співвідношення міжнародного права і внутрішнього права країн світу.**

Напрями, форми і тенденції розвитку і взаємодії сучасних правових систем світу. Специфічні ознаки міждержавних та наднаціональних правових систем. Проблеми співвідношення міжнародного і внутрішнього права: загальна характеристика. Шляхи та методи запровадження результатів порівняльно-правових досліджень у правову систему України. Проблеми інтеграції правової системи України у європейський правовий простір.

## **5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

Оцінювання роботи здобувачів/здобувачок вищої освіти здійснюється відповідно до загальноуніверситетської системи оцінювання знань.

Система передбачає:

*для денної форми навчання*



|                                       | <b>Поточний контроль</b>         |                   | <b>Підсумковий контроль</b> |
|---------------------------------------|----------------------------------|-------------------|-----------------------------|
|                                       | Семінарські та практичні заняття | Самостійна робота | Залік                       |
|                                       | 40                               | 20                | 40                          |
| <b>Всього за навчальну дисципліну</b> | <b>100</b>                       |                   |                             |

Для переведу оцінок у бали необхідно користуватися формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість аудиторних занять за семестр за аудиторну роботу}} * 8 =$$

*для заочної форми навчання*

|                                       | <b>Поточний контроль</b>         |                   | <b>Підсумковий контроль</b> |
|---------------------------------------|----------------------------------|-------------------|-----------------------------|
|                                       | Семінарські та практичні заняття | Самостійна робота | Залік                       |
|                                       | 20                               | 40                | 40                          |
| <b>Всього за навчальну дисципліну</b> | <b>100</b>                       |                   |                             |

Для переведу оцінок у бали необхідно користуватися формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість аудиторних занять за семестр за аудиторну роботу}} * 4 =$$

**При оцінюванні заліку на денній/заочній формі навчання застосовуються такі критерії:**

- 36-40 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, надав/надала повну, вичерпну відповідь на поставлене запитання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти (або правильно відповів/відповіла на 90-100% тестових завдань). Максимальна кількість балів може бути знижена, якщо під час відповіді здобувач/здобувачка вищої освіти не зробив/зробила посилання на чинні нормативно-правові акти чи допустив/допустила незначні помилки.

- 28-35 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, надав/надала відповідь на питання але допустив/допустила помилки, що впливають на загальний висновок (або правильно відповів/відповіла на 70-89% тестових завдань);

- 20-27 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу чи допускає значні помилки, які приводять до викривлення інформації (або правильно відповів/відповіла на 50-69% тестових завдань);

- 0-19 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти не може виконати завдання, не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання або робить принципові помилки, які викривлюють усе рішення (або правильно відповів/відповіла менше ніж на 50% тестових завдань).

**Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та подальшого його оцінювання на семінарському чи практичному занятті слід врахувати певні рівні знань:**

### **1. Теоретична відповідь**

– оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, опрацювавши основну та додаткову літературу, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань у самостійній роботі;

– оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний/здатна його аналізувати, але не має достатніх знань для формулювання висновків, поєднання теоретичних знань із практичними прикладами;

– оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу;

– оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання.

**2. Тест:** правильне вирішення тесту оцінюється в 1 бал.

**3. Задача:** вважається вирішеною і оцінюється:

– оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти;

– оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, але не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти чи допустив незначні помилки;

– оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти надав/надала відповіді не на всі поставлені в умовах питання, чи не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти, чи допустив значні помилки;

– оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не правильно вирішив/вирішила задачу.

#### 4. Реферативне повідомлення – оцінюється в 5 балів:

1 бал – належне оформлення реферативного повідомлення;

1 бал – глибока проробка теми (наявність достатньої кількості літературних джерел, наявність ґрунтовних висновків);

1 бал – теоретична обґрунтованість теми, визначення її актуальності, мети, завдань, чітко розроблений науковий апарат;

2 бали – грамотна і аргументована презентація реферату.

Кожну оцінку викладач/викладачка має аргументовано мотивувати.

#### Шкала оцінювання: національна та ECTS

| Сума балів | Оцінка за національною шкалою | Оцінка за шкалою ECTS | Пояснення                                                                                                                                              |
|------------|-------------------------------|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 90-100     | Відмінно                      | A                     | Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок.                                                                      |
| 82-89      | Добре                         | B                     | Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками.                                                              |
| 75-81      |                               | C                     | Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок.                                                               |
| 67-74      | Задовільно                    | D                     | Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків.                                                            |
| 60-66      |                               | E                     | Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям.                                                                    |
| 35-59      | Незадовільно                  | FX                    | Кредит не зараховано. Здобувачу освітнього рівня «Бакалавр» надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки |
| 1-34       |                               | F                     | Кредит не зараховано. Здобувач освітнього рівня «Бакалавр» повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни (модуля).                         |

#### 6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

##### Основна:

1. Юридична компаративістика : навчальний посібник / Є. В. Зозуля, О. С. Туренко, І. В. Іванов. Київ : Алерта, 2023. 304 с.

2. Бігняк О.В. Порівняльне правознавство: навч.-метод. посіб. : Фенікс, 2021. 80 с.

3. Загальна теорія права : академічний курс / за ред. С. В. Бобровника. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 612 с.

4. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» для студентів-магістрів за напрямом підготовки «Право» / Уклад.: Д.В.Лук'янов, Є.А. Гетьман, О.С. Гиляка, О.В. Зінченко. Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2021. 53 с.

5. Петришин О. В., Лемак В. В., Максимов С. І. та ін. Загальна теорія права : підручник. Харків : Право, 2020. 568 с.

6. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. для юрид. ф-тів та закл. вищ. освіти / авт.-уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 4-те вид., змін. Харків : Право, 2021. 164 с.

7. Савчин М. В. Порівняльне конституційне право : навч. посіб. Київ : Алерта, 2021. 368 с.

8. Юридична компаративістика : навч. посіб. / А.М. Кучук, Ю.С. Завгородня. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 112 с.

#### Додаткова:

1. Бадіда А. Ю. «Братерство» у Французькій Республіці: сутність та застосування. Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. № 6. С. 20–23.

2. Бондар Н. А., Головій В. О. Тенденції розвитку національних правових систем в умовах глобалізації: окремі аспекти. Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. № 6. С. 30–34.

3. Буц О. В. Справедливість як вимога ефективності правозастосовних актів. Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. № 3. С. 15–19.

4. Дарганова Н. The main criteria for distinguishing between the public law and private law. Аналітично-порівняльне правознавство. 2022. № 1. С. 10–14.

5. Єрмоленко Д. О. Особливості теоретичних підходів до категорії «зловживання правом» у країнах англо-американської правової сім'ї. Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. № 5. С. 19–23.

6. Зінченко О. В. Evolution of the Constitution of Japan (1889–1946): comparative research. Аналітично-порівняльне правознавство. 2022. № 1. С. 20–24.

7. Зінченко О. В. Особливості республіканського устрою в конституціях Естонії і Фінляндії. Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. № 4. С. 23–27.

8. Паскар А. Л. Порівняльний аналіз практики виконання рішень Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини. Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. № 3. С. 652–657.

9. Слінько Т. М. Міжнародний досвід виконання актів органів конституційного контролю. Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. № 3. С. 658–662.

10. Янчук Н. Д. Порівняльне кримінальне право: методологічне значення. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 18: Право. 2023. Вип. 40. С. 39–45.

11. Zinchenko O. V. Succession of Ukraine and the Baltic States: comparative analysis // Theory and Practice of Jurisprudence. 2022. 1(21). С. 97–117.

### **Нормативно-правові акти:**

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії ВРУ 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 30. Ст.141.

2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. Прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16 грудня 1966 р. Ратифікований Указом Президії Верховної Ради Української РСР № 2148-VIII від 19 жовтня 1973 р. <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. Прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16 грудня 1966 р. Ратифікований Указом Президії Верховної Ради Української РСР № 2148-VIII від 19 жовтня 1973 р.

### **Інформаційні ресурси**

1. Інформаційно-телекомунікаційна система «МІА:Освіта». – URL: <https://osvita.dnuvs.ukr.education/md/course/view.php?id=349>
2. Офіційний вебпортал Верховної Ради України – URL: <http://rada.gov.ua>
3. Правовий портал Ліга: Закон – URL: <http://www.ligazakon.ua/ua/>
4. Урядовий портал – URL: <http://www.kmu.gov.ua>
5. Legislationline.org (Міжнародна правова база) – URL: <https://www.legislationline.org>
6. Open Access Journals (DOAJ) – юридичні видання – URL: <https://doaj.org>